

Dönem : 1
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 543

Devlet Personeli Meslek teşekkülleri kanunu tasarısı ve Anayasa, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından üçer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/546)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-2134/4307

16 . 9 . 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 13 . 9 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Devlet Personeli Meslek teşekkülleri kanunu tasarısı» gerekçesi ile birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Ismet İnönü
Başbakan

Devlet Personeli Meslek teşekkülleri kanunu tasarısı gerekçesi

Esaslar :

Anayasanın 46 nci maddesi, çalışanların serbestçe mesleki teşekküller meydana getirme haklarından bahsederken, işçi niteliği taşımayan (kamu hizmeti görevlileri) nin bu alandaki haklarının kanunla düzenleneceğine işaret etmektedir. Yine Anayasanın geçici 7 nci maddesi hükmüne göre de bu husustaki kanunun yeni Meclisin ilk toplantısından itibaren en geç 2 yıl içinde çıkarılması gerekmektedir.

Anayasanın 46 nci maddesinin gerekçesinde, kamu hizmeti görevlilerinin bu yoldaki haklarının kayıtsız olamayacağı ve bu hususta konulacak sınırların ihtiyaçlara göre düzenlenmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu anlayışın kamu hizmetindeki özellikten doğduğuna şüphe yoktur.

Kamu hizmetlerinin devamlılık karakterleri ve bu hizmete girmiş görevlilerin de bu düzeni mevzuat dairesinde ve hizmetin icabı bâzı kayıtlarla sağlamak mecburiyeti gibi ihtiyarları harici bir durum ve mükellefiyet içinde buldukları nazara alınınca bu görevlilerin kurabilecekleri meslek topluluklarını özel sektörde serbestçe çalışanlarınkinden farklı mahiyette ve bâzı şartlara bağlı olacakları aşikârdır.

Meslek kuruluşları yalnız bir taraflı hak ve menfaatlerin korunması esasına değil aynı zamanda hizmetin daha iyi şekilde ifası anlayışına dayanması halinde daha iyi sonuçların elde edileceğine şüphe yoktur. Ekseri memleketlerde memur teşekküllerinin gayeleri, âmme hizmetlerinin tanzim ve idaresinde idare ile iş birliği yapabilmek istikametini almış ve mensuplarının menfaatlerinin bu suretle daha iyi sağlandığı neticesine varılmıştır.

Bu esaslar gereğince Devlet personelinin meslekî hak ve menfaatlerini korumak gayesiyle kuracakları teşekküllerin, üyelerinin her an bir kamu hizmeti görmekte bulunmaları itibarıyla işçi sendikalarından farklı mahiyette ve kendine has özel şartlar altında olacakları tabiidir.

Bu suretle hazırlanmış olan bu tasarıda böylece bilhassa üç prensip hâkim olmaktadır :

a) Anayasaya göre bütün çalışanların meslekten doğan hak ve menfaatlerini korumak üzere

serbestçe kuracakları teşekküllere muvazi olarak kamu hizmeti görevlilerinin bu alandaki hakkını düzenlemek.

b) Kamu hizmeti görevlilerinin hak ve menfaatlerini düzenler ve korur iken Devlet hizmetinin de el birliği ile daha verimli hale gelmesini ve müşterek faydalar alınmasını sağlamak.

c) Kamu hizmeti görevlilerinin meslekten doğan müşterek hak ve menfaatlerini demokratik esaslara göre korumalarına imkân verirken bu teşekkülleri türlü tesirlerden bilhassa uzak tutmak ve demokrasinin temel ilkesi olan idarenin tarafsızlığı prensibini her hal ve kârda zedelemekten sakınmak.

Maddelerin açıklanması :

1 nci maddede, kamu hizmetinde bulunan personelin vücuda getirecekleri meslek teşekküllerinin tarifi yapılmakta ve bu teşekküllerin amaçları belirtilmektedir. Anayasanın 46 ncı maddesinde sarahaten kaydedildiği üzere prensibolarak bu teşekkülleri yalnız kamu hizmeti görevlilerinden işçi niteliği taşımayanlar vücuda getirecektir. Ancak, bu geniş mânası ile kamu hizmetindeki görevlilerin de umumi idare sistemimiz ve kuruluşumuz içinde hepsi muayyen bir statüye tabi olmadığından ve gene Anayasanın 117 nci maddesinde kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli görevlerin memurlar eliyle görüldüğüne işaret edildiğinden, maddedeki kamu hizmeti personeli ifadesi ile işçi niteliği taşımayan ve kamu hizmetinin asli ve sürekli görevlerinde çalışanlar ihata edilmiş olmaktadır.

Bu personelin kamu hizmeti görevlisi oldukları yerler ise, 3 ncü maddede tasrihen belirtildiği üzere, 160 sayılı Devlet Personel Dairesi kurulması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesiyle istihdaf edilen daire, idare, teşekkül banka ve müesseseler olarak nazara alınmıştır.

Bu itibarla madde, bu kanuna göre kurulacak teşekküllerin, ancak Devlet Personel Dairesi kurulması hakkındaki 160 sayılı Kanuna tabi kurumlarla yürütülen kamu hizmetlerinin asli ve sürekli görevlisi olan personelinin belirtilen amaçlarla içinde toplanacak şekilde tanzim etmiş olmaktadır.

Ayrıca ve bilhassa taşıyacakları özellik itibariyle, bu kanuna göre kurulacak teşekküllerin şâmil olduğu personel itibariyle (meslek birliği) unvanını almaları kayıtlıdır.

Amaçlar, aidolduğu saha itibariyle mümkün olduğu kadar geniş tutulmuş, zamanla değişen müşterek ihtiyaçların karşılanma kolaylığı imkânı maksada uygun umumi ifadelerle temin edilmiştir.

2 nci madde personel meslek birliklerinin federasyon, konfederasyon şeklinde birleşmelerine imkân vermekte ve bu üst kademelerin de bu kanun hükümlerine bağlı olacağını göstermektedir. Cemiyetler Kanunu ile Sendikalar Kanunu ve yabancı mevzuat aynı hükümleri taşımaktadır. Üst kademeleri de ifade etmek üzere meslek teşekküllerinin hepsine birden (personel teşekkülleri) denilmektedir.

4 ncü maddede personel meslek birliği kuramayacaklar ve bu birliklere üye olamayacaklar 274 sayılı Kanuna göre belirtilmiştir.

3 ncü madde bu kanuna göre hangi kamu hizmeti kurumlarında ve kimlerin meslek birlikleri kurabileceğini göstermektedir. Yukarıda 1 nci madde için belirtilen sebeplerle, 160 sayılı Devlet Personel Dairesi Kanununun 4 ncü maddesinde sayılan daire ve kurumlar burada aynen nazara alınmıştır.

5 nci madde meslek birliklerinin şümulünü, bu birlikleri kuracakların hizmet yerlerini ve mesleklerine göre durumlarını tâyin ve tesbit etmektedir. Aynı kurumda birden fazla meslek birliği kurulabileceği gibi, aynı kurumda veya başka başka kurumlarda çalışanlar da ihtisaslarına ve memuriyetlerine göre meslek birliği vücuda getirebileceklerdir.

6 ncı madde federasyon ve konfederasyonların nasıl kurulacağını göstermektedir. Federasyonlar için iki hal düşünülmüştür. Bir kurumda meydana gelen meslek birliklerinden en az ikisi birleşerek bir federasyon vücuda getirebileceği gibi başka başka kurumlarda aynı mahiyette kurulmuş birliklerin birleşmesiyle de federasyon kurulabilecektir.

En az iki federasyon veya bir federasyonla kendi sahasında tek olan bir meslek birliğinin veya kendi saha harında tek olan meslek birliklerinin birleşmesi suretiyle konfederasyonlar vücuda getirilebilecektir. Kendi sahasında tek olmak, aynı mahiyette diğer bir teşekkülün mevcut olamayacağı demektir.

7 nei madde personel meslek birliğine üye olma veya üyelikten çıkma hakkının tamamen ihtiyarî olduğu hükmünü koymaktadır. Bu hususta hiçbir kimsenin tesir ve tazyıkta bulunmıyacağı da aynı maddede yer aldığı gibi üye hakkının kullanılması için müracaetlerin yazılı olması şartı da koyulmuştur. Üye olma hususunda tesir veya tazyığın personel için maddi ve manevî bir baskı şeklinde olduğu kabul edilmiştir. Meslek birliklerine üye kaydetmek için yapılan normal temaslar, izahlar ve propogandalar tesir sayılmamıştır.

8 nei madde üyelik hakkını hangi şartlarda kendiliğinden düşeceği halleri göstermektedir. Bunlar personelin istifa etmek suretiyle kamu hizmetinden alâkasını kesmesi veya kurumların kanuni yetkileri dâhilinde verilen hizmetten çıkarma cezasıyla, kaza mercilerince verilmiş ve tecil edilmemiş meslekten çıkarma cezasının kesinleşmiş olmasıdır. Medenî hakları kullanmaya engel olan durumlar da aynı şekilde mütalâa edilmiştir.

Bu hükümlere göre verilen cezaların kesinleşmesine kadar fiilen hizmette bulunmasa dahi personelin memuriyet hukuku ile ilgisi devam ettiği nazara alınarak bu kanuna göre kamu hizmeti görevlisi sayılması gerekmektedir.

Emekli olmak suretiyle kamu hizmetinden ayrılmış olanlar bilhassa tasrih edilmediği cihetle bunların bu teşekküllerde üyeliklerinin devamı kabul edilmektedir.

9 neu madde ile, üyelik vasfı kalkanların personel teşekküllerinin kurdukları kooperatif ve yardım sandıklarındaki haklarını belirtmektedir.

10 neu madde personel meslek birliklerinin tüzel kişiliğini ne suretle kazanacağını göstermektedir. Bir tüzükte bir meslek birliğinin kurulduğu açıklanmakla tüzel kişilik kazanılmış olacaktır. Bunun için bir izin almaya ihtiyaç bulunmıyacaktır. Ancak, kuruluşun sonra gelen ilk iş gününde tüzüklerinden iki tanesinin bir bildirim ile merkez olarak gösterilen yerin en büyük idare üstüne verilmesiyle iktifa olunacak, bunlardan başka bir belge istenmeyecektir.

Tüzüklerde görülen eksikliklerin tamamlanması, teşekkülün personeli ilgilendirecek birçok temas ve faaliyetleri bakımından idarece tanınması ve bu hususta bir muhatabın bulunması zarureti ile aynı bildirim iki nüsha tüzükle Devlet Personel Heyeti Başkanlığına tevdi usulü konulmuştur. 160 sayılı Kanunun kapsamında bulunan kurumların personel teşekküllerinin müstakbel hareketlerini ve idare ile temas ehliyetlerini takip ve tâyin bakımından buna ihtiyaç vardır.

Tüzüklerde değişiklik yapılması hallerinde de bu hüküm aynen uygulanacaktır. Bu husus diğer ve yabancı mevzuatta da vardır.

11 nei madde personel teşekküllerinin tüzüklerinde bulunması gereken esas hususların nelerden ibaret olduğunu tesbit etmektedir. Bu madde hükmü Cemiyetler Kanunu ile Sendikalar ve Dernekler kanunlarında mevcut esaslara ve teşekküllerin kendi inisiyatiflerine tamamen kendileri sahibolmasına göre hazırlanmış bulunmaktadır.

12 nei madde, metninden açıkça anlaşıldığı üzere personel teşekküllerinin tüzel kişi olarak yapabilecekleri faaliyetleri en geniş şekilde ve yine tam bir inisiyatif serbestisine göre belirtmektedir.

13 neu madde personel teşekküllerinin meşgul olamayacakları faaliyetleri saymaktadır. Teşekküllerin siyasi faaliyette bulunmamaları, siyasi partilerden yardım kabul etmemeleri ve onlara yardım yapmamaları, bir parti adıyla teşekkül vücuda getirmemeleri, partilerin leh ve aleyhlerinde bir davranışta bulunmamaları, dinî mahiyette propogandalara katılmamaları, işçi sendikalarının ve diğer teşekküllerin grev hareketlerini desteklememeleri ve bu yolda bir davranışta bulunmamaları, organlarının toplantı ve çalışmalarını kamu hizmeti kurumu olan yerlerde ve çalışma saatlerinin dışında olsa bile yapmamaları bu maddenin hükmünü teşkil etmektedir. Men edilen hususların pek çoğu diğer sendika ve dernekler Kanununda mevcut olup Anayasa ile kamu hizmeti görevlilerine grev yapma hakkı tanınmamış olduğundan, bu yoldaki hareketlerin de önlenmesi tabiidir. Yabancı memleket mevzuatında da genel olarak aynı anlayış hâkim bulunmaktadır.

14 neu maddede personel teşekküllerinin gelir kaynakları sayılmıştır. Bunlar üyelerin verdik-

leri aidat ile tüzüklerine göre çalışmalarından elde edilen gelirler ve bağışlardır. Aynı hükümler Cemiyetler ve Sendikalar Kanununda mevcuttur.

15 nci madde bağışlar hakkındaki, bir tahdidi taşımaktadır

16 nci madde, personel teşekküllerine üye olacakların ödeyecekleri aidat miktarının genel kurulların takdirine bırakıldığına işaret etmektedir. Bu hükümle, zamanın şartlarını ve demokratik esaslara daha uygun gelecek bir karar verme serbestisi kabul edilmektedir. Sendikalar Kanunu da aynı hükmü koymuş bulunmaktadır.

17 nci madde, personel teşekküllerinin çalışmaları için gerekli olan mallarının korunması bakımından bunların vergiye tabi olmayacağı, bu mallara ait alacaklar hariç, teşekküllerin diğer borçlarından dolayı mallarının haciz edilemeyeceği hükmünü koymaktadır. Cemiyetler Kanunu ile Sendikalar Kanunu da aynı hükmü taşımakta ve yabancı mevzuatta da bu hususa yer verilmektedir.

18 nci madde, feshedilen veya kendiliğinden dağılan personel teşekküllerinin mallarının akitbetine işaret etmekte, bunların diğer bir personel teşekkülüne devrini hükme bağlamakta, bunun dışında gerçek ve tüzel kişilere devrini ve üyeler arasında paylaşılmasını yasaklamaktadır.

19 ncu madde, teşekküllerin, her değişiklik halinde tüzüklerini, idarecilerinin, kimliklerini ve yılda en çok iki defa olmak üzere, talep edildiği takdirde, üyelerinin sayısıyle malî durumlarını idare üstlerine ve kurumlara tam ve doğru olarak verme mecburiyeti koymaktadır. Sendikalar Kanununda mevcut olan bir hükme muvazi olarak, kamu hizmetinde çalışanların da meslekî birleşme gelişmelerini bilmek bakımından bu husus lüzumlu görülmüştür.

20 nci madde, personel teşekkülleri genel kurullarının ikinci maddenin 2 nci fıkrasında işaret edilen şekilde birleşmelere aykırı olarak iş birliği ve birleşme kararı almaları halinde teşekkülün infisah etmiş sayılacağı hükmünü koymuştur ki, gayelerinin dışına çıkmış olan teşekküllerin varlığını kabul etmek mümkün olmayacaktır.

21 nci madde yine 2 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü ile 13 ncu ve 15 nci madde hükümlerine aykırı hareket ve davranışlarda bulunan yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel kurul başkanlık divanı görevlileri için 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası vermektedir. Bu hareketlerin, gayelerin dışına çıkılmakla kalmayıp teşekkülün varlığına dayanarak yapılmış olması da suç sayılmak gerektiğinden, bunları önleme bakımından müeyyidenin tesirli olması uygun görülmüştür.

22 nci madde, 7 nci maddenin 2 nci fıkrasında işaret edilen ve teşekküllere girme veya çıkma hususunda tesir ve taziykte bulunanlara 500 liradan 2 000 liraya kadar ceza takdir olunacağı hükmünü koymaktadır. Bu hüküm personel teşekküllerini her türlü tesirden uzak tutmaya mâtufl olacağı bakımından isabetli bulunduğu düşünülmüştür.

23 ncu madde, bu tasarı ile tanzim edilmemiş hususlar için 3512 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmaktadır. Özellikleri bakımından Cemiyetler Kanunundan ayrı teşekküller sayılması gereken personel teşekkülleri her şahsın iştirakine açık olmayıp ancak kamu hizmetinde bulunan personeli istihdaf ettiğinden bunların Cemiyetler Kanununa tabi olmaması lâzımgelmektedir.

24 ncu madde, Cemiyetler Kanununun 12 nci maddesi ile 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesi 1 nci bendinin 2 nci fıkrası hükmünü yürürlükten kaldırmaktadır. Sendikalar Kanunu tasarısı hazırlanırken Devlet personeli de bu tasarıda nazara alınmış ve fakat sonradan Meclisteki müzakeresi sırasında tasarıdan çıkartılmış olduğundan belirtilen hükümler aynen kalmıştır. Bu bakımdan yeni tasarının kanunlaşmasıyla bahis konusu hükümlerin kaldırılmasına zaruret görülmüştür.

Geçici hükümler — Geçici hükümlerde bu tasarının kanunlaşmasından sonra 3 yıl içinde kurulacak personel meslek birliklerinin kurucu üyeleri ile aynı yıllar içinde kurulmuş olan personel teşekküllerinin organlarında hizmet alacakların en az 5 yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları hükme bağlanmıştır. Bundan maksat yeni kurulmakta olan bu çeşit teşekküllerin inkişaflarına kadar nisbeten meslekte tecrübeli kimseler tarafından ve kifayetli şekilde vücuda getirilmesi ve henüz doğuş anında zayıf bırakılmamalarıdır.

Bu hükme aykırı hareket edelere de 500 liradan 2 000 liraya kadar para cezası hükmolunması vazedilmekle bu kuruluşların emniyeti sağlanmıştır. Ayrıca, teşekküllerin yeni personel kanunu ile taahhüt edecek durumlara uygun faaliyetleri için müddetler konulmuştur.

25 nci madde, kanunun yayınlanmasıyla yürürlüğe gireceğini ve,

26 nci madde ise kanun hükümlerini Bakanlar Kurulunun yürüteceğini hükme bağlamaktadır.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyon
Esas No. : 1/546
Karar No. : 5

19 . 12 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuz, Başbakanlığın Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadeli, 16 Eylül 1963 tarihli ve 71-2134/4307 sayılı yazısıyla sevk edilen Devlet Personeli meslek teşekkülleri kanunu tasarısını, Hükümet adına Başbakanlık Devlet Personel Dairesi Başkanının Başkanlığında, söz konusu daire ile Adalet ve İçişleri bakanlıkları temsilcilerinden kurulu bir heyetin huzurunda inceleterek, 12 Aralık 1963 günkü Birleşiminde aşağıdaki hususları kararlaştırmıştır:

1. Komisyonumuz, kanunun başlığını, «Devlet Personeli Sandikaları Kanunu» olarak değiştirmeyi, bu teşekküllerin nüvesinin sendikalar tarafından teşkil edilmesi muvacehesinde ve 10 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun başlığıyla muvazilîği sağlamak bakımından uygun görmüştür.

2. Komisyonumuz, 1 nci maddede, Devlet Personeli meslek teşekküllerinin nüvesi için «sendika» terimi yerine «birlik» teriminin kullanıldığını müşahede etmiştir. Komisyonumuz, bu şıkt. «birlik» teriminin kullanılmasını, Anayasanın 46 nci maddesinin lâfziyle ve Temsilciler Meclisi tutanaklarında Anayasanın bu maddesiyle ilgili olarak Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsü tarafından verilen izahatta açıkça «sendika» teriminin kullanılmış olması keyfiyetiyle bağdaştıramamıştır. Gerçekten, Anayasanın 46 nci maddenin 2 nci fıkrası bu tasarı da söz konusu meslekî teşekkülleri düzenlemekte olup bu maddenin başlığı «sendika kurma hakkı» olarak tesbit edilmiş olup mezkûr fıkroda da işçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin «bu alandaki» yani sendika kurma hakkı, sendikalara üye olma ve üyelikten ayrılma alanındaki haklarından söz edilmektedir.

3. Komisyonumuz, tasarının 3 nci maddesini 2 nci madde olarak ele almış ve bu maddeyi kanun tekniği ve redaksiyon bakımlarından yeniden kaleme almayı uygun görmüştür.

4. Komisyonumuz, tasarının 2 ve 5 nci maddelerini 3 nci madde olarak yeniden kaleme almıştır.

5. Komisyonumuz, tasarının 6 nci maddesini 4 nci madde olarak yeniden kaleme almıştır.

6. Komisyonumuz, tasarının 2 nci maddesinin 2 nci fıkrasını 5 nci madde olarak ele almış ve yeniden düzenlemiştir.

7. Komisyonumuz, tasarının 7 nci maddesini 6 nci madde olarak yeniden kaleme almıştır.

8. Komisyonumuz, tasarının 4 nci maddesini 7 nci madde olarak ve tamamıyla yeni esaslara göre yeniden düzenlemeyi uygun görmüştür. Bu düzenleme sırasında, bazı kamu hizmeti görevlilerinin sendika kurmak ve sendikalara üye olmak hakkının dışında tutulabileceklerine dair Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsünün Temsilciler Meclisi tutanaklarından Anayasanın bugünkü 46 nci maddesiyle ilgili olarak verdiği izahatta kullandığı kıstaslar esas ittihaz edilmiştir.

Gerçekten, yargı yetkisini kullanan organlar veya - Sayıştay gibi - yargı yetkisi kullanmamakla beraber yargı metodu kullanan organların üyelerinin, bir yandan Devletin de taraf olabileceği - ve fiilhal bu şıkta olduğu - ihtilâfları halletmekle görevli iken diğer yandan bu ihtilâflarda taraf olabilecek sendikalara üye olabilmeleri, yargı yetkisinin mahiyeti ve Devlet otoritesi ile bağdaştırılmıyacağı düşünülmüştür. Bunun gibi, yargı yetkisini kullanma yetkisine sahibolanların özlük işleri hakkında tasarruflarda bulunan Yüksek Hakimler Kurulu için de aynı husus vârit sayılmıştır.

Devlet personel meslek teşekkülleri karşısında Devlet ve Hükümeti temsil yetkisine sahibolan valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri, müsteşarlar, genel müdürler ve Devlet Personel Dairesi memurları da, görevlerinin mahiyeti icabı sendika kurma hakkının dışında tutulmuşlardır; kamu İktisadi Teşebbüslerinin Yönetim Kurulu üyeleri için de aynı hususun vâridolduğu şüphesizdir.

Meslek ve görevleri icabı olarak değişik bir disiplin ruhu ile vazife görmeleri gereken askerî şahıslar ile, jandarma ve emniyet mensupları ve Millî İstihbarat Teşkilâtı (Şimdiki adliye millî emniyet hizmeti) memurları da istisnalar arasına dâhil edilmişlerdir; kanuna göre silâh taşıma ve zor kullanmaya yetkili kamu hizmeti görevlileri de aynı şekilde mütalâa edilmişlerdir.

Hizmetin mahiyeti icabı üst ve alt kademeler arasında kesin bir disiplinin ve tesanüt havasının hüküm sürmesi gereken ve Devleti temsil yetkisine sahibolan veya olması daima muhtemel bulunan Dışişleri Bakanlığı memurları ile dış misyonlarda çalışan memurlar da sendika kurma hakkının dışında bırakılmışlardır.

Nihayet, din ve ibadet işlerinin, mukaddes mahiyeti icabı, her nevi meslekî ihtilâfın dahi üzerinde kalması gerektiğinden ve aynı zamanda Devletin lâiklik niteliğini korumak bakımından, mevcut zaruretlere icabı olarak, din ve ibadet işlerinde çalışanlar da bu hakkın kapsamı dışında tutulmuşlardır.

9. Komisyonumuz, metne 8 nci madde olarak yeni bir madde ekliyerek 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanunu gereğince, hizmet akdiyle çalıştırılmakla beraber işçi sendikası kuramıyacak ve işçi sendikalarına üye alamıyacak olan bâzı şahısların, görevlerinin niteliği icabı olarak, istisnaen, Devlet personel sendikalarına girmelerine cevaz vermiştir.

10. Komisyonumuz, tasarının 8 nci maddesini 9 ncu madde olarak ve bâzı redaksiyon değişiklikleriyle kabul etmiştir.

11. Komisyonumuz, tasarının 9 ncu maddesini de 10 ncu madde olarak bâzı redaksiyon değişiklikleriyle kabul etmiştir.

12. Komisyonumuz, tasarının 10 ncu maddesini 11 nci madde olarak ele almış ve bâzı redaksiyon değişikliklerine tabi tuttuktan başka, işçi ve iş veren sendikaları için olduğu gibi, tüzel kişiliğin iktisabını, bu yoldaki iradenin teşekkül tüzüğünde izharına değil; fakat, tüzüğün yetkili resmî makamlara tevdiine bağlamıştır.

13. Komisyonumuz, tasarının 11 nci maddesini 12 nci madde olarak ve bâzı redaksiyon değişiklikleriyle kabul etmiştir.

14. Komisyonumuz, tasarının 12 nci maddesini de bâzı redaksiyon değişikliklerine tabi tuttuktan gayrı, bu maddenin ilk fıkrasını kanun tekniğine daha uygun bir şekilde düzeltmiştir.

15. Komisyonumuz, tasarının 13 ncu maddesini 14 ncu madde olarak ele almış ve bu metni de kanun tekniği ve redaksiyon bakımlarından bâzı tadillere tabi tutmuştur. Komisyonumuz, bundan başka, bu maddeye, bu teşekküllerin milletlerarası teşekküllere katılmalarını Bakanlar Kurulunun iznine tabi tutan bir bend eklemiş ve bu teşekküllerin Devlet ile kendi aralarında Devlet personeline ilişkin mevzuat üzerinde çıkan ihtilâflarda taleplerini açıklamak veya desteklemek için açık yer toplantısı ve gösteri yürüyüşü yapmalarını, bu tarz açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri halk nazarında Devlet otoritesini kamu düzenini sarsacak derecede kırdığı cihetle, Anayasanın 28 nci maddesinin 2 nci fıkrasına istinaden yasak etmiştir.

16. Komisyonumuz, tasarının 14, 15 ve 16 ncı maddelerini 15 nci madde olarak bir arada ele almış ve yeniden düzenlemiştir.

17. Komisyonumuz, tasarının 17 nci maddesini 16 ncı madde olarak ve bâzı redaksiyon tadilleriyle kabul etmiştir.

18. Komisyonumuz, tasarının 18 nci maddesini 17 nci madde olarak bâzı redaksiyon değişiklikleriyle kabul etmiştir.

19. Komisyonumuz, tasarının 20 ncı maddesini 18 nci madde olarak bâzı redaksiyon tadilleriyle kabul etmiştir.

20. Komisyonumuz, tasarının 19 ncü maddesini bâzı redaksiyon tadilleriyle kabul etmiştir.

21. Komisyonumuz, tasarının 21 ve 22 ncı maddelerini 20 ncı madde olarak ve kanun tekniği ve redaksiyon bakımlarından bâzı değişikliklere tabi tutarak kabul etmiştir.

22. Komisyonumuz, tasarının 23 ncü maddesini 21 nci madde olarak ve kanun tekniği bakımından bâzı değişikliklerle kabul etmiştir.

23. Komisyonumuz, tasarının 24 ncü maddesini metinden çıkarmıştır. Gerçekten, bu madde ile ilgası derpiş edilen 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 2 nci fıkrası hükmü, sadece bu tasarı ile getirilen özel kanuna âtıfta bulunmakla kalmamakta, bu özel kanun gereğince kurulacak Devlet personeli teşekküllerinin, Anayasanın 46 ncı maddesinin 1 nci fıkrasındaki anlamı dairesinde «çalışanlar» tarafından kurulan teşekküller arasında yer aldığını belirtmektedir. Her ne kadar, bu kanunla, Devlet personeli teşekküllerinin işçi sendikaları ve üst teşekkülleriyle birleşmesi ve bir araya gelmesi yasak edilmiş ve işçi sendika ve federasyonlarının -kanuni dahi olsa- grev hareketlerini desteklemeleri önlenmişse de, mezkûr 274 sayılı Kanunun söz konusu hükmü, Devlet personeli meslek teşekküllerinin her halde iş veren sendikalarıyla hiçbir zaman aynı safta olamamalarını gerektirdiği halde, bu teşekküllerin, bu kanunda sevk edilen yasaklamalar dışında işçi sendikalarıyla iş birliği yapmalarına da cevaz vermektedir. Bu cevazı muhafaza etmek, Batı demokrasilerinde bu konuda uygulanan temel esasa da uygun düşecektir.

24. — Komisyonumuz, 1 nci geçici madde ile 2 nci geçici maddeyi, kanun tekniği ve redaksiyon bakımlarından bâzı tadillerle kabul etmiştir.

25. — Komisyonumuz, tasarının 25 ve 26 ncı maddelerini, sırayla 22 ve 23 ncü maddeler olarak aynen kabul etmiştir.

28. — İşbu rapor, Anayasanın 7 nci geçici maddesine tabi bir tasarıya ilişkin olduğundan, Genel Kurulda diğer bütün işlere takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmesi ricasiyle Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon
Başkanı
Malatya
A. Akşit

Sözcü
İstanbul
C. Karca

Bu Rapor Kâtibi
Eskişehir
Ş. Asbuzoğlu

İstanbul
S. Vardarlı

Kayseri
M. Göker
İmzada bulunamadı

Kütahya
S. Sarpaşar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Devlet personel meslek teşekkülleri kanunu
tasarısı*

Kuruluş sahaları ve tarifler

MADDE 1. — Kamu hizmeti personeli - işçi niteliğinde olanlar hariç - tarafından müzterek mesleki, kültürel, sosyal ve ekonomik hak ve menfaatlerini korumak, mesleki gelişmeyi ve aralarındaki yardımlaşmayı sağlamak amacıyla kurulan teşekküller, şâmil olduğu personel itibariyle (Meslek Birliği) unvanı alır ve bunlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 2. — Personel meslek birlikleri kendilerinin birer üst kademesi olarak federasyonlar ve bunlar da konfederasyonlar halinde birleşebilirler.

Bu personel meslek birlikleri, federasyonları ve konfederasyonları bu kanuna tabi olmayan hiçbir tüzel kişi ile iş birliği yapamazlar veya birleşemezler.

Personel meslek birliklerinin federasyonları ve konfederasyonları da bu kanuna tabidir.

Yukarıda yazılı meslek birlikleri, federasyonlar ve konfederasyonlar bu kanunda, umum olarak (personel teşekkülleri) tabiri ile ifade edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun birinci maddesinde tarif edilen personel meslek birlikleri,

I - Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel ve katma bütçeli dairelerinin, il özel idarelerinin ve belediyelerin ve,

II - a) Genel ve katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine ve belediyelere bağlı müesseselerin,

b) Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadi müesseselerle, sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait bankaların,

c) Hususi kanunlarla veya hususi kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin, (5590 sayılı Kanuna tabi odalar ve borsalarla mesleki teşekküller hariç)

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Personeli Sendikaları Kanunu

Tanım

MADDE 1. — İşçi niteliğinde olanlar dışındaki kamu hizmeti personelinin ortak mesleki, kültürel, sosyal ve iktisadi hak ve menfaatlerini korumak, özellikle, mesleki gelişmeyi ve aralarındaki yardımlaşmayı sağlamak amacıyla kuracakları sendikalar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Bu sendikalar, «sendika» veya «meslek birliği» adı altında kurulur .

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanunun 1 nci maddesinde tanımlanan Devlet personeli sendikaları :

I - Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel ve katma bütçeli dairelerin, il özel idarelerinin, belediyelerin ve genel ve katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine veya belediyelere bağlı kuruluşların ve

II - Kamu İktisadi Teşebbüslerinin aslı ve sürekli görevlileri tarafından kurulabilir.

Yukarıda yazılı daire, idare, belediye, kuruluş ve teşebbüsler, bu kanunda «kurum» terimiyle ifade edilmişlerdir.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinden milletlerarası anlaşmalar gereğince özel teşebbüsten sayılanlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.

d) Yukarıki bentlerde yazılı daire, idare, teşekkül ve bankalar tarafından sermayelerinin yarısından fazlasına iştirak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nisbette iştirakiyle vücut bulan müesseselerin, asli ve sürekli görevlileri - subay ve astsubaylar hariç - tarafından kurulabilir.

Yukarıda yazılı daire, idare, teşekkül, banka ve müesseseler bu kanunda (kurum) tâbiriyle ifade edilmiştir.

MADDE 4. — 74 sayılı Sendikalar Kanununun 4 nci maddesinde sendika kuramıyacakları ve sendikalara üye olamıyacakları belirtilenler, bu kanuna göre de personel meslek birliği kuramaz ve bu birliklere üye olamazlar.

MADDE 5. — Personel meslek birlikleri, her bir kurumda veya kurumlar arasında, merkez veya taşra teşkilâtında, ayrı ayrı veya her bir kurumun umumi bütünlüğüne veya bir kısmına veya bir meslek veya ihtisas koluna ve memuriyetlerine şâmil olarak kurulabilir.

MADDE 6. — Personel meslek birliklerinin teşkil edecekleri,

I - Federasyonlar :

- Herbir kurumun kendi sahasında, veya
- Muhtelif kurumların aynı mahiyetteki meslek veya ihtisas kolu ve memuriyetleri için, Kurulmuş personel meslek birliklerinden en az ikisinin;

II - Konfederasyonlar :

- Mevcut federasyonlardan, veya
- Herbiri kendi sahasında tek teşekkül olarak bulunan personel meslek birliklerinden, En az ikisinin, veyahut,
- En az bir federasyon ile kendi sahasında tek teşekkül olarak bulunan bir personel meslek birliğinin,

Üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulurlar.

Kuruluş

MADDE 3. — Devlet personeli sendikaları, her bir kurumda veya kurumlar arasında, merkez veya taşra teşkilâtında, ayrı ayrı veya her bir kurumun genel bütünlüğünü veya bir kısmını veya bir meslek veya uzmanlık kolunu ve memurluklarını kapsıyacak şekilde kurulabilir.

Üst teşekküller

MADDE 4. — Devlet personeli sendikalarının kuracakları :

I - Federasyonlar :

- Herbir kurumun kendi çalışma alanında; veya
- Değişik kurumların aynı nitelikteki meslek veya uzmanlık kolu ve memurlukları için, kurulmuş sendikalardan en az ikisinin;

II - Konfederasyonlar :

- Federasyonlardan; veya
- Herbiri kendi alanında tek teşekkül olarak bulunan sendikalardan, en az ikisinin; veyahut,
- En az bir federasyon ile kendi alanında tek teşekkül olarak bulunan bir sendikanın üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulurlar .

Bu federasyon ve konfederasyonlar hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır.

Hükümetin teklifi

Üyelik

MADDE 7. — 3 ncü maddede yazılı kurumların asli ve sürekli görevlilerinin personel meslek birliklerinden birine veya birkaçına üye olmaları ve üyelikten çekilmeleri kendi arzu ve ihtiyarlarına bağlıdır.

Hiçbir şahıs bu personele bu konuda her hangi bir tesir ve tazyikte bulunamaz.

Personel teşekküllerine üyelik ve üyelikten ayrılma yazılı müracaatla olur.

Geçici Komisyonun değişikliği

Yukarda yazılı sendika, federasyon ve konfederasyonlar, bu kanunda genel olarak «Devlet personeli teşekkülleri» olarak anılmışlardır.

Birleşme yasağı

MADDE 5. — Devlet personeli teşekkülleri, haklarında bu kanunun uygulanmadığı diğer tüzel kişilerle birleşemezler veya onlarla bir tüzel kişinin üyesi sıfatıyla bir araya gelemezler.

Üyelik

MADDE 6. — 1 nci maddede yazılı kamu hizmeti personelinin devlet personeli sendikalarına üye olmaları ve üyelikten çekilmeleri kendi serbest iradelerine bağlıdır.

Hiçbir gerçek veya tüzel kişi, bu personele, bu konuda her hangi bir etki veya baskıda bulunamaz.

Devlet personeli teşekküllerine üyelik ve üyelikten ayrılma yazılı başvurma ile olur.

Yasaklamalar

MADDE 7. — 1. Anayasa Mahkemesi üyeleri ve raportörleri, Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri ve raportörleri, hâkimler ve savcılar ile Danıştay üyeleri, kanunsözcüleri ve yardımcıları;

2. Sayıştay üyeleri, kanunsözcüleri ve yardımcıları

3. Valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri;

4. Müsteşarlar ve genel müdürler;

5. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla askerî şahıslar ile Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği memurları;

5. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Teşkilâtı memurları;

7. Millî İstihbarat Teşkilâtı (Millî emniyet hizmeti) memurları;

8. Kanuna göre silâh taşımaya ve zor kullanmaya yetkili kamu hizmeti personeli;

9. Dışişleri Bakanlığı memurları ve dış misyonlarda çalışan memurlar;

10. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yönetim kurulu üyeleri;

11. Din ve ibadet işlerinde çalışanlar; ve

12. Devlet personel dairesi memurları bu kanuna göre sendika kuramaz ve sendikalara üye olamazlar.

Hizmet akdiyle çalışıp bu kanunun kapsamına girenler

MADDE 8. — 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 4 nci maddesinin 1/b bendinde yazılı olan hizmet akdiyle çalışan şahıslar, bu kanuna göre sendika kurabilir ve sendikalara üye olabilirler; 7 nci maddede hükümleri saklıdır.

Üyelik sıfatının kalkması

MADDE 9. — Devlet personeli sendikaları üyelerinin 2 nci maddede yazılı kurum ve görevlerden :

a) Çekilmek suretiyle; veya

b) Kurum yönetim organlarınınca kanunların verdiği yetki içerisinde haklarında alınmış ve kesinleşmiş idari kararlar; veyahut

c) Adli yargı mercilerince tecil edilmeksizin kesin hükme bağlanmış, cezası medeni haklarını kullanmayı önleyici veya kamu hizmetlerinden çıkartılmasını gerektirir bir suçtan dolayı ayrılmaları halinde, üyelik sıfatları kendiliğinden düşer.

Yardımlaşma hakları

MADDE 10. — Devlet personeli sendikası üyeliği sıfatı kalkmış olanların, Devlet personel teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmelerinden doğan hakları, yapmış oldukları ödemeler oranında ve Devlet personel teşekküllerinin tüzüklerinde belirtilecek şart ve süreler içerisinde saklı kalır.

MADDE 8. — Personel meslek birlikleri üyelerinin 3 nci maddede yazılı kurum ve görevlerden,

a) İstifaen veya,

b) Kurum idare organlarınınca kanunların verdiği yetki dâhilinde olarak hizmetlerinde alınmış ve kesinleşmiş idari bir kararlar veya,

c) Adli yargı mercilerince tecil edilmeksizin hükme bağlanmış cezası, medeni haklarını kullanmayı men edici veya kamu hizmetinden ihracını gerektirir bir suçtan dolayı,

Ayrılmaları halinde üyelik hakları kendiliğinden düşer.

MADDE 9. — Meslek birliği üyeliği vasfı kalkanlar, personel teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik haklarını ve toplu sigorta sözleşmelerine bağlı menfaatlerini yapmış oldukları ödenekler nisbetinde ve personel teşekküllerinin tüzüklerinde belirtilecek şartlar ve müddetler dâhilinde muhafaza ederler.

Hükümetin teklifi

Kuruluş

MADDE 10. — Personel teşekküllerinin kurulması hiçbir müsaadeye bağlı değildir.

Bu kanuna göre kurulan personel teşekkülleri, tüzüklerinde bir personel teşekkülü olarak kurulduklarını belirtmekle tüzel kişilik kazanırlar.

Bu teşekküller kuruluşlarını takibeden ilk iş gününde, merkez ittihaz ettikleri yerin en büyük idare üstüne, tüzüklerinin iki nüshası ilişik bir bildirim verirler. Bu bildirimde merkez adreslerini de belirtirler.

Bu bildirim ve tüzüklerin ikişer nüshası ayrıca Devlet Personel Heyeti Başkanlığına makbuz mukabili elden verilir veya iadeli taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

İdare üstleri bu teşekküllerin kuruluşuna ait bildirim ile iki nüsha tüzüklerinden başka hiçbir belge talebedemezler.

Tüzüklerde veya merkez adreslerindeki değişiklik hallerinde de bu madde hükümlerine riayet edilir.

MADDE 11. — Personel teşekküllerinin tüzüklerinde,

- a) Teşekkülün adı ve merkezi ittihaz edilen şehir veya kasaba,
- b) Teşekkülün mevzuu ve gayesi,
- c) Katılma, çıkma ve çıkarılma usul ve şartları,
- d) Üyelerin hakları ve yükümleri,
- e) Yükümlerine riayet etmiyen üyelere ve görevlilere tatbik olunacak müeyyideler ve bunlara itiraz yolları ile kesinleşme şartları,
- f) Teşekkülün genel kurulu ile yönetim kurulu ve diğer organlarının kuruluş, toplanma çalışma, yönetim ve denetim şekil ve usulleri ile görevleri ve yetkileri, seçme ve seçilme usulleri,
- g) Teşekkülü temsil hak, görev ve yetkilerinin kimler tarafından ne suretle kullanılacağı,
- h) Teşekkülün merkez veya diğer teşkilâtının kuruluş ve yönetim tarzı ile yetkilerinin derecesi,
- i) Teşekkülün hesap ve defterlerinin nelerden ibaret olduğu ve ne şekilde tutulacağı,

Geçici komisyonun kabul ettiği metin

Kurulma

MADDE 11. — Devlet personel teşekkülleri, tüzüklerini Devlet Personel Dairesi Başkanlığına vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Bu teşekküller, kuruluşlarını takibeden ilk iş gününde, merkez olarak seçtikleri yerin en büyük idare üstüne, tüzüklerinin iki örneğinin ilişik olduğu bir bildirim vermek zorundadırlar. Bu bildirimde teşekkül merkezinin adresi de belirtilir.

İdare üstleri, yukardaki fıkrada yazılı belgelerden başka hiçbir belge istiyemezler.

Bu bildirim ile bildirim ek tüzüğün iki örneği Devlet Personel Dairesi Başkanlığına makbuz karşılığında elden verilir veya iadeli taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Tüzükte veya teşekkül merkezinin adresinde değişiklik halinde de bu madde hükümleri uygulanır.

Tüzükler

MADDE 12. — Devlet personel teşekküllerinin tüzüklerinde:

- a) Teşekkülün adı ve merkezi olarak seçilen şehir veya kasaba;
- b) Teşekkülün konusu ve amacı;
- c) Katılma, çıkma ve çıkarılma usul ve şartları;
- d) Üyelerin hak ve yükümleri;
- e) Yükümlerine uymıyan üyeler ve görevliler hakkında uygulanacak müeyyideler ve bunlara itiraz yolları ile müeyyidelerin kesinleşme şartları;
- f) Teşekkülün genel kurulu ile yönetim organı ve diğer organlarının kuruluş, toplanma, çalışma, yönetim ve denetim şekil ve usulleri ile görevleri ve yetkileri, seçim usulleri;
- g) Teşekkülü temsil yetkisinin kimler tarafından kullanılabilceği;
- h) Teşekkülün merkez ve diğer teşkilâtının kuruluş ve yönetim usulleri ile yetkileri;
- i) Teşekkülün hesap ve defterlerinin neler olduğu ve nasıl tutulacağı;

Hükümetin teklifi

- j) Teşekkülün dağılmasına ve mallarının tasfiyesine ait hükümler,
- k) Mevzuata ve amaçlarına aykırı olmayacak diğer lüzumlu ve faydalı hususlar,
- l) Tüzüğün ne suretle değiştirilebileceği,
- m) Kurucuların öz ve soyadları ile görevleri, meslekleri ve ikâmetgâhları,
- n) Geçici ilk yönetim kurulunu teşkil eden kurucuların öz ve soyadları belirtilir.

Personel teşekküllerinin faaliyetleri

MADDE 12. — Bu kanuna göre kurulan personel teşekkülleri, tüzel kişi olarak aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler :

- a) Personeli ilgilendiren meslekî meseleleri, meslekin inkişaflarını üyelerin personel hukukundan mütevellit maddi ve mânevi haklarını ve mükellefiyetlerini, meslekin ve üyelerin yararına en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak.
- b) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde tetkikler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak.
- c) Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerinin verimliliği konularında mütalâa bildirmek ve iş birliğinde bulunmak.
- d) Daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına mütaallik hususlarda tekliflerde bulunmak.
- e) Arzu eden üyelerine personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukukî yardımda bulunmak.
- f) Üyelerinin istihlâk, kredi ve yapı kooperatifleri kurmak için teşebbüslerde bulunmak ve yardım etmek.
- g) Yardımlaşma sandıkları kurmak.
- h) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri akdetmek.
- i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi derecedeki mercilerde temsilen dâva açmak ve bunlar hakkında açılan dâvalarda taraf teşkil etmek.
- j) Üyelerin meslekî bilgilerini ve ehliyetlerini artıracak, kültürlerini genişletecek

Geçici komisyonun kabul ettiği metin

- j) Teşekkülün dağılmasına ve mallarının tasfiyesine ilişkin hükümler;
- k) Mevzuata ve amaçlarına aykırı olmayacak diğer gerekli ve faydalı hususlar;
- l) Tüzüğün nasıl değiştirilebileceği;
- m) Kurucuların öz ve soyadları ile görevlileri, meslekleri ve ikametgâhları; ve
- n) Geçici ilk yönetim organını teşkil eden kurucuların öz ve soyadları belirtilir.

Faaliyetler

MADDE 13. — Devlet personel teşekkülleri, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahiboldukları yetkilerden başka, aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler:

- a) Kamu hizmeti personelini ilgilendiren meslekî meseleleri, meslekin gelişmesini, üyelerin personel hukukundan doğan maddi ve mânevi hak ve yükümlerini, meslekin ve üyelerin yararına en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak;
- b) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak;
- c) Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında görüşlerini bildirmek ve iş birliğinde bulunmak;
- d) Daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak;
- e) İstiyen üyelerine, personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukukî yardımda bulunmak;
- f) Üyelerinin tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri kurması için teşebbüslerde bulunmak ve yardım etmek;
- g) Yardımlaşma sandıkları kurmak;
- h) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak;
- i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, dâva açmak ve bu münasebetle açtığı dâvadan dolayı husumete ehil olmak;

Hükümetin teklifi

konferanslar ve kurslar tertibetmek ve benzeri faaliyetlerde bulunmak.

k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerine uygun yayınlarda bulunmak.

l) Üyelerinin çocukları için kreşler ve yuvalar, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve lojmanları kurmak ve idare etmek.

m) Üyelerinin ve ailelerinin boş zamanlarını ve tatillerini faydalı ve iyi geçirmeleri ve sağlıkları için, kâr amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri ve spor sahaları, parklar, kütüphaneler tesis ve idare etmek.

n) Üyeler arasında iyi münasebetlerin tesisini ve idamesini sağlayacak toplantılar ve eğlenceler tertibetmek.

o) Mevzuata ve amaçlara uygun faaliyetleri ve görevleri için gerekli her nevi mal edinmek.

MADDE 13. — Personel meslek birlikleri ile federasyonları ve konfederasyonları,

a) Her hangi bir siyasi faaliyette bulunamazlar.

b) Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden, işçi ve iş veren meslek teşekküllerinden her hangi suretle maddi yardım kabul edemez ve onlara maddi yardım yapamazlar.

c) Bir siyasi partinin adı altında kurulamazlar.

d) Hiçbir siyasi teşekkülün lehinde veya aleyhinde her hangi bir davranışta bulunamazlar.

e) Hiçbir dinî propaganda faaliyetine teşebbüs ve iştirak edemezler.

f) İşçi sendikalarının ve diğer meslekî teşekküllerin grev, teşebbüs ve faaliyetlerini destekleyici davranışlarda bulunamazlar.

g) Gelirlerini mevzuatın ve tüzüklerin tâyin ve tesbit ettiği amaç ve hallerden başka bir cihete sarf edemezler.

h) Organlarının toplantı ve çalışmalarını, bu kanunun 3 ncü maddesinde yazılı kurumların işgalindeki yerlerde, çalışma saatleri dışında dahi olsa yapamazlar.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

j) Üyelerinin meslekî bilgilerini ve yeterliklerini artıracak, kültürlerini genişletecek konferanslar ve kurslar tertiplemek ve benzeri faaliyetlerde bulunmak;

k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerine uygun yayınlarda bulunmak;

l) Üyelerinin çocukları için kreşler ve yuvalar, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve yönetmek;

m) Üyelerinin ve ailelerinin boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları için, kâr amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri ve spor alanları, parklar ve kitaplıklar kurmak ve yönetmek;

n) Üyeleri arasında iyi münasebetlerin kurulmasını ve devam ettirilmesini sağlayacak toplantılar ve eğlenceler tertiplemek;

o) Mevzuata ve amaçlarına uygun faaliyetleri ve görevleri için gerekli her türlü malları edinmek.

Yasak faaliyetler

MADDE 14. — Devlet personeli teşekkülleri :

a) Her hangi bir suretle siyasi faaliyette bulunamazlar;

b) Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden, 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununa göre veya 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulan veyahut kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu vasfını taşıyan işçi ve iş veren meslekî teşekküllerinden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez; onlara maddi yardım yapamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar;

c) Bir siyasi partinin adı altında kurulamazlar;

d) Hiçbir siyasi teşekkülün leh veya aleyhinde her hangi bir davranışta bulunamazlar;

e) Üyelerine doğum ve ölüm halindeki dinî törenler için gerekli sosyal yardımların yapılmasından başka hiçbir dinî faaliyete girişemez ve katılamazlar;

f) Grev teşebbüs ve faaliyetlerini destekleyici davranışlarda bulunamazlar;

Hükümetin teklifi

i) Bakanlar Kurulundan izin alınmadıkça dış kaynaklardan yardım kabul edemezler.

Gelirler ve mallar

MADDE 14. — Personel teşekküllerinin gelirleri,

- a) Üyelerinden alacakları aidattan,
 - b) Mevzuata ve tüzüklerine göre yapabilecekleri faaliyetlerden doğan gelirlerden,
 - c) Bağışlardan,
- İbaretir.

MADDE 15. — Personel teşekküllerinin bağış kabul etmeleri Bakanlar Kurulu kararıyla sınırlandırılabilir veya menedilebilir.

MADDE 16. — Personel teşekkülleri üyelerinin ödeyecekleri aidatın miktarı genel kurulları kararı ile tesbit edilir.

MADDE 17. — Personel teşekküllerinin, faaliyetleri için gerekli gayrimenkul ve menkul malları ile eğitim, kültür, spor ve diğer tesisleri vergiye tabi tutulamaz ve bu mallarla ilgili alacaklar haric olmak üzere haczedilemezler.

Geçici Komisyonun değiştirisi

g) Gelirlerini mevzuatın ve tüzüklerinin gösterdiği amaç ve haller dışında harcıyamazlar;

h) Organlarının toplantı ve çalışmalarını, bu kanunun 2 nci maddesinde yazılı kurumlara ayrılmış yerlerde, çalışma saatleri dışında da olsa, yapamazlar;

i) Devlet personeli hukukuna veya kamu hizmeti görevlerine ilişkin mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak veya desteklemek amacıyla açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri yapamazlar;

j) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça dış kaynaklardan hiçbir suretle yardım kabul edemezler;

k) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça milletlerarası teşekküllere katılamazlar.

Gelir ve mallar

MADDE 15. — 1. Devlet personel teşekküllerinin gelirleri:

- a) Üyelerinden alacakları aidattan;
- b) Mevzuata ve tüzüklerine göre yapabilecekleri faaliyetlerden doğan gelirlerden; ve
- c) Bağışlardan ibaretir.

2. Bu teşekküller üyelerinin ödyecekleri aidat miktarı Cemiyetler Kanunundaki kayıtlarla bağlı olmaksızın, genel kurullarının kararıyla tesbit edilir.

3. Bu teşekküllerin bağış kabul etmeleri, Bakanlar Kurulu kararnamesiyle sınırlandırılabilir veya yasaklanabilir.

Vergi muafıığı; malların haczedilememesi

MADDE 16. — Devlet personel teşekküllerinin faaliyetleri için gerekli taşınır ve taşınmaz malları ile eğitim, kültür, spor ve diğer tesisleri, her nevi vergi, resim ve harçtan muaftır.

Yukardaki fıkrada söz konusu mallar, bu mallarla ilgili alacaklar hariç olmak üzere, haczedilemez.

Hükümetin teklifi

MADDE 18. — Feshedilen veya infisah eden personel teşekküllerinin malları bu kanuna göre kurulmuş diğer personel teşekküllerinden birine veya birkaçına tüzüklerinde belirtilen şekillerde devredilir.

Mallar, bunlardan gayrı gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya müesseseye devredilemez veyahut feshedilen teşekkülün üyeleri arasında paylaşılabilir.

Müteferrik hükümler

MADDE 19. — Personel teşekkülleri tüzüklerini ve idarecilerinin kimliklerini her değişiklik hallerinde ve üye sayıları ile malî durumlarını yılda en çok iki defa ve talepleri üzerine, idare üstlerine ve kurumlara tam ve doğru olarak vermeye mecburdurlar.

Ceza hükümleri

MADDE 20. — Personel teşekkülleri genel kurulları, 2 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmüne aykırı olarak iş birliği veya birleşme kararı aldıkları takdirde teşekkül infisah etmiş olur.

MADDE 21. — 2 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmüne ve 12 nci madde ile 14 ncü madde hükümlerine aykırı hareket ve davranışlarda bulunan yönetim kurulu başkanı ve üyeleri ile bu hareket ve davranışlar genel kurullarda olduğu takdirde başkanlık divanında görevde

Geçici Komisyonun değiştirisi

Fesih ve infisah halinde mallar

MADDE 17. — Feshedilen veya infisah eden Devlet personel teşekküllerinin malları, bu kanuna göre kurulmuş diğer teşekküllerden birine veya birkaçına, teşekkül tüzüğünde belirtilen şekilde devredilebilir, Teşekkülün malları, bunlardan gayrı gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya kuruma devredilemez veyahut feshedilen veya infisah eden teşekkülün üyeleri arasında paylaşılabilir.

Birleşme

MADDE 18. — Devlet personel teşekküllerinin genel kurulları, 5 nci madde hükümlerine aykırı olarak birleşme veya iş birliği kararı aldıkları takdirde, infisah etmiş sayılırlar.

Çeşitli hükümler

MADDE 19. — Devlet personel teşekkülleri, tüzüklerinde ve yöneticilerinde değişiklik olması takdirinde, bu değişiklikleri, değişiklik vukubulur - bulmaz; ve üye sayıları ile malî durumlarını, teşekkülün merkezinin bulunduğu yer idare üstünün veya ilgili kurumun yılda en çok iki defa yapabilecekleri istem üzerine, idare üstlerine ve kurumlara tam ve doğru olarak bildirmekle yükümlüdürler.

Ceza hükümleri

MADDE 20. — 1. 13 ve 14 ncü maddeler ve 15 nci maddenin 3 ncü bendi hükümlerine aykırı hareket ve davranışlarda bulunan yönetim organı başkanı ve üyeleri ile bu hareket ve davranışlar genel kurullarda vukubulduğu takdirde, bu hareket ve davranışları müsamahayla

Hükümetin teklifi

bulunanlar 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 22. — 6 ncı maddenin 2 nci fıkrası hükmüne uymayanlar 500 liradan 2 000 liraya kadar para cezasına mahkûm edilirler.

Diğer kanunların uygulanması

MADDE 23. — Bu kanunla tanzim edilmiş hususlar için 3512 sayılı Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır.

Kaldırılan hükümler

MADDE 24. — 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesi 1 nci bendinin 2 nci fıkrası hükmü yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 yıl içinde kurulacak personel meslek birliklerinin kurucu üyelerinin en az 5 yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları şarttır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 yıl içinde kurulacak personel meslek birliklerinin, federasyonların ve konfederasyonların organlarına seçileceklerin en az 5 yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları şarttır.

Bu hükme aykırı surette seçilerek görev alanlar hakkında 500 liradan 2 000 liraya kadar para cezası hükmolunur.

GEÇİCİ MADDE 2. — 1963 yılı ile 1964 yılının ilk 6 ayı içinde kurulan personel teşekkülleri, tüzel kişilik kazandıkları günden itibaren 9 aydan erken ve 12 aydan geç olmamak şartıyla genel kurullarının ilk toplantılarını yaparlar.

Yürürlüğe Giriş

MADDE 25. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Geçici Komisyonun değiştirisi

karşılıyan başkanlık mevkiinde görevde bulunan kimselere, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

2. 6 ncı maddenin 2 nci fıkrası hükmüne aykırı hareket edenler beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Genel hükümler

MADDE 21. — Bu kanunla düzenlenmemiş hususlarda Türk Medeni Kanunu ile Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır.

İlk kurucular

GEÇİCİ-MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak üç yıl içinde kurulacak Devlet personel sendikalarının kurucu üyelerinin en az beş yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları şarttır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak üç yıl içinde kurulacak Devlet personel teşekküllerinin organlarına seçileceklerin en az beş yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları şarttır.

Yukarıdaki fıkralar hükümlerine aykırı surette seçilerek görev kabul edenler hakkında beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

İlk toplantılar

GEÇİCİ MADDE 2. — 1964 yılının ilk altı ayı içinde kurulan Devlet personel teşekkülleri, tüzel kişilik kazandıkları günden başlayarak dokuz aydan erken ve oniki aydan geç olmamak şartıyla genel kurullarının ilk toplantılarını yaparlar.

MADDE 22. — Kanun tasarısının 25 nci maddesi 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

Yürütme

MADDE 26. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

13 . 9 . 1963

Başbakan	Devlet Bakanı ve
<i>İsmet İnönü</i>	Bşb. Yardımcısı
Devlet Bakanı ve	<i>E. Alican</i>
Bşb. Yardımcısı	Devlet Bakanı ve
<i>H. Dinçer</i>	Bşb. Yardımcısı
Devlet Bakanı	<i>T. Feyzioğlu</i>
<i>V. Pirinçcioğlu</i>	Devlet Bakanı
Devlet Bakanı	<i>R. Aybar</i>
<i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı V.
Millî Savunma Bakanı	<i>H. Dinçer</i>
<i>İ. Sançar</i>	İçişleri Bakanı
Dışişleri Bakanı	<i>H. O. Bekata</i>
<i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı
Millî Eğitim Bakanı	<i>F. Melen</i>
<i>İ. Öktem</i>	Bayındırlık Bakanı
Ticaret Bakanı V.	<i>İ. Seçkin</i>
<i>N. Arduoğlu</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı
Güm. ve Tekel Bakanı	<i>Y. Azizoglu</i>
<i>O. Öztrak</i>	Tarım Bakanı
Ulaştırma Bakanı	<i>M. İzmen</i>
<i>İ. Ş. Dura</i>	Çalışma Bakanı
Sanayi Bakanı	<i>B. Ecevit</i>
<i>F. Çelikbaş</i>	Turizm ve Tanıtma Bakanı
İmar ve İskân Bakanı	<i>N. Arduoğlu</i>
<i>F. K. Gökay</i>	

Geçici Komisyonun değişikliği

MADDE 23. — Kanun tasarisının 26 ncı madesi 23 notü madde olarak aynen kabul edilmiştir.